

ОГЪСТ ДЪРЛЕТ ЗВЕЗДАТА НА МАКИЛВЕЙН

Част 0 от „Тъкс Харигън“

Превод от руски: Маргарита Стефанова, 1975

chitanka.info

— Наречете ги както щете — каза Тъкс Харигън. — Загубени, заблудени, откачени, или, да кажем непризнати гении. Познавам толкова много, че с тях може да се запълни цяла зала в лудницата. Дълги години съм бил репортьор и съм се нагледал на такива.

— Разкажете ми поне за един — помолих аз, почувствуваха, че Харигън е тъкмо в подходящо настроение.

— Например Тедиъс Макилвейн.

— Никога не съм чувал за него.

— Може би — отвърна Харигън. — Но аз го познавах. Беше чудноват старец. Парите му едва стигаха за трите негови страсти: играеше карти и шах в кръчмата на Бикси на Северната улица; увличаше се по астрономията и имаше натрапничава идея, че съществува живот и на други планети. Той смяташе също така, че можем да установяваме връзки с обитателите на други небесни тела. Наистина, за разлика от други подобни нему, той не само говореше, но и измисляше някакви чудновати механизми.

Този старец имаше трима приятели, с които играеше у Бикси. Разказваше им как вървят работите му със звездите и с жителите на другите планети, а приятелчетата му, доколкото знам се шегуваха с него за удоволствие. Той покорно понасяше насмешките — може би затова, че нямаше с кого друг да споделя. Но ето че една сутрин за пръв път чух неговото име, когато ме извика при себе си редакторът в отдела за градска хроника — тогава беше старият Бил Хендерсън — и ми каза: „Харигън, току що узнахме, че някой си Тедиъс Макилвейн открил нещо като нова звезда. Този любител-астроном живее на Северната улица. С една дума, намерете го и направете очерк...“

И аз тръгнах.

Настъпи великият миг в живота на Тедиъс Макилвейн. Той се настани важно, оправи очилата си, и гледайки както винаги над стъклата, като разгневен учител или свадливо старче, се втренчи в присъстващите.

— Постигнах своето — обяви тихо той.

— Да? И какво по-точно? — заядливо попита Александър.

— Открих нова звезда.

— А, така ли? — равнодушно отвърна Леополд. — Сигурно в околото ти е попаднала пращинка.

— Тя се намира малко по-надясно от Арктур — продължи Макилвейн — и ми се струва, че приближава към Земята.

— Поздрави я от мен — усмихна се кисело Ричардсън. — Ти измисли ли вече име? Или сега откривателите на нови звезди не ги назовават? Звездата на Макилвейн не звучи лошо. Ще има на какво да се любоваме вечер, когато скучаем.

Макилвейн само се усмихна.

— Тя е тъмна звезда — каза той, като помълча. — Не свети. — Той говореше, сякаш се извиняваше. — Искам да установи връзка с нея.

— А, това да! — каза Александър.

— Почвай! — рече Леополд.

Така приеха великата новина за звездата на Макилвейн неговите приятели. А после цяла вечер Макилвейн покорно игра карти. Тогава на Ричардсън му дойде на ум да съобщи за това откритие във вестника.

— Старецът Макилвейн приемаше всичко това сериозно — продължи Харигън — и в същото време някак се стесняваше. Разбирате ли, създаваше впечатление, че толкова дълго се е старал да намери своята звезда, че сега трудно може да повярва. Но звездата съществуваше. Той много подробно и многословно ми разказваше как се е случило — случайно, както обикновено. Такива случаи не са рядкост и разказът му звучеше напълно убедително. И все пак в дъното на душата си аз не му повярвах. Разбира се, записах си всичко както трябва и фотографирах старика, убеден, че тези снимки няма да ни дотрябват.

Да си призная, аз мъкнах тези записки в джоба си цели два дни и чак тогава ми дойде на ум, че мога да позвъня в обсерваторията в щата Уисконсин. Телефонирах и те потвърдиха, че такава звезда се е появила. Вестникът напечата очерка за Макилвейн и щедро го украси.

След две седмици старецът отново напомни за себе си.

В онази вечер Макилвейн изглеждаше още по-стеснителен от друг път и по нищо не приличаше на човек, готов да обяви много важна новина. Той влезе с рамото напред у Бикси и нерешително се приближи до масичката, където седяха приятелите му.

— Чудна вечер, като през лятото — тихо отбеляза той.

Ричардсън измърмори нещо под носа си.

— Впрочем, Мак, какво стана с твоята звезда? — попита Леополд. — С тази, за която писаха във вестника.

— Струва ми се... — внимателно започна Макилвейн — дори съм уверен... Аз установих с тях връзка. Само че за беда... — той загрижено намръщи чело — не им разбирам езика.

— Тогава трябва да им кажеш, че това е твоя звезда и те са длъжни да говорят английски, за да ги разбереш — язвително забеляза Ричардсън. — И ще видите, че няма и да успеем да се обърнем, когато ти ще си намериш ракета или космически кораб, ще полетиш към своята звезда и ще станеш техен крал или нещо такова.

— Крал Тедиъс Първи! — тържествено провъзгласи Александър. — Ей, вие звездни жители, можете да целувате краката на вашия крал.

— Това би било доволно противно — намръщи се Макилвейн.

Нещастник! Цял час го измъчваха със своите шеги. Накрая той се прибра в къщи, настани се пред телескопа и още веднъж потърси своята звезда — тя беше станала толкова голяма, че би могла да закрие Арктур и не го беше закрила само защото се бе отдалечила настрани от тази кехлибарена звезда.

Да, без съмнение звездата на Макилвейн доста се беше приближила до Земята.

Макилвейн отново се опита да се свърже с нея по направеното от него радио и отново чу ритмичната звукова гама — разбира се, това беше реч, макар и необичайна, но реч — някакво скърцане, стържене, нищо общо с човешката реч. Звуците ту се повишаваха, ту се понижаваха, в тях звучеше нетърпение, настойчивост, отчаяние — Макилвейн почувствува това и с всички сили се постара да разбере.

Той седя до радиото около два часа и изведнъж съвършено ясно чу някой да говори на родния му език. Но от приемника не излизаше никакъв звук. Макилвейн не разбра веднага, какво се бе случило: очевидно обитателите на неговата звезда са успели да усвоят

английски език по най-лесния начин — да четат неговите мисли и по този начин да разговарят с него.

„Какви същества населяват Земята?“ — заинтересуваха се те.

Макилвейн разказа. Той мислено си представяше човека и се опита да го обрисова с думи. Беше трудно, защото той не можеше да се отърве от усещането, че неговите събеседници по нищо не приличат на хората.

Оказваше се, че те и понятие нямат за човека и много се съмняват, че подобни същества могат да живеят на някоя друга звезда. На Алгола живеели разумни растения, на Денебола — мравки, на Бътългейза — шестоноги и четириръки същества, наполовина минерали, наполовина растения и никъде нямало нищо подобно на хора.

„Вие навярно сте единствените от този род в цялата Вселена“ — каза неговият междузвезден събеседник.

— А какви сте вие? — с необичаен за него жар възкликна Макилвейн.

В отговор настъпи мълчание, но скоро, за негово учудване, в съзнанието му възникна ярък образ. Нищо подобно никога в живота си Макилвейн не беше виждал: това бяха хиляди и хиляди мънички същества, съвършено непознати за човечеството; те напомняха плаващи във вода насекоми — люспести, четириноги, с тясна издължена глава и големи очи, със зачатъци на криле, приличащи на крилата на бръмбар и мустаци като у пеперудите. Странно, но Макилвейн не можеше да различи децата от старците; всички като че ли бяха на една възраст.

— Не точно така, защото ние непрекъснато се подмладяване — каза му неговият събеседник в отговор на мисълта на Макилвейн.

„А дали имат имена?“ — помисли си старецът.

— Аз се казвам Гуру — рече обитателят на звездата — а ти — Макилвейн.

„А каква цивилизация имат?“

И тутакси пред замисления поглед на Макилвейн израснаха огромни градове, които се извисяваха, както на него му се стори като в пустиня, тъй като тук човешкото око не би могло да различи ни дърво, ни мъхове, нито тревички. Здания без стъкла, само с мънички входни отвори, през които проникваха техните дребнички обитатели.

Вътрешната мобилировка на жилищата говореше за висока и древна култура.

— Разбирате ли, Макилвейн вярваше искрено в това. Имаше много богато въображение! Неговите приятели се забавляваха с него до насита; вече не зная как той търпеше това. И продължаваше да ходи там. Ричардсън отново ни позвъни в редакцията; той с особено наслаждение правеше Макилвейн за посмешище. И мен отново ме пратиха да поговоря със стареца.

— Той без съмнение е вярвал във всичко това, но не ми се струва да е бил побъркан.

— Но нали тези насекомоподобни обитатели на звездата направо са изскочили от страниците на Уелс, който струва ми се, пръв беше предположил, че на Марс живеят насекомоподобни. Наистина той смяташе, че са доста по-големи.

— И какво стана по-нататък?

— Е, аз дълго говорих с Макилвейн. Той ми разказа за цивилизацията на тази звезда и за приятеля си Гуру. Човек можеше да помисли, че говори за съседа си, с когото аз бих могъл да се запозная веднага.

После се отбих у Бикси и побеседвах с приятелите му. Ричардсън ми откри една тайна. Той решил да се включи в апарата на Макилвейн и да се нарече Гуру. Той се канеше да си направи още по-лоша шега със стареца, а после, когато онзи повярва, че е говорил със своята звезда, да се позабавляват на воля вечерта у Бикси.

Но всичко излезе по-иначе.

Макилвейн потръпна от изумление. Обликът на Гуру потъмня пред неговия мисловен взор, а гласът, говорещ английски, звучеше ясно и високо.

— Да, чувам — нерешително отговори Макилвейн.

— Тогава слушайте, аз съм Гуру. Вие ни дадохте достатъчно сведения, и ние сега можем да осъществим това, което бяхме замислили: в близките двадесет и четири часа ние, обитателите на Аала ще започнем изстребителната война против Земята.

— Но защо?! — извика потресен Макилвейн.

Видът на Гуру отново ясно възникна в съзнанието на Макилвейн. Неговите студени черти бяха явно изкривени от гняв.

— Пречат ни — каза Гуру. — Отдалечи се от апарата, а ние ще пуснем в ход дезинтеграторите.

Макилвейн се отдалечи, но успя да забележи, че към преподавателя на тази далечна звезда включиха някакъв голям, мощен механизъм.

— Макилвейн ни разказваше, че след няколко мига зад неговия прозорец изригнала ослепителна светлина — продължи Харигън. — В същия миг в скалата на неговия апарат също се появила ярка светлина. Едва опомнил се, Макилвейн веднага излязъл от къщи, за да види какво се е случило. И съзрял под прозореца купчинка сива прах, точно такава, каквато става, ако някой е чистил прахосмукачка. Той се прибрал и огледал внимателно цялото пространство между прозореца и апарата. Там открил още две едва различими нишки от прах, проточили се от апарата към прозореца.

Естествено би било да се предположи, че там ходил Ричардсън, а нишките от прах са останали от жиците, които той съединил с микрофона на преподавателя на Макилвейн, докато звездоброецът е беседвал с другите двама приятели у Бикси. Но аз не съчинявам, а само преразказвам фактите, а най-пикантното е, че Ричардсън изчезна.

— Вие, разбира се, сте направили разследване? — попитах аз.

Харигън кимна.

— И не само аз. Полицията, наистина, не се постара особено. В това време в Чикаго се бяха изпотрепали две банди гангстери и на полицията не й беше до това, още повече че Ричардсън не бе бог знае какво важно лице, а и влиятелни приятели не се намериха. Роднините му се погрижиха само да получат наследството и честно казано, съдбата на Ричардсън вълнуваше само неговите компаньони, в това число и Макилвейн.

Но старецът си изпати! В неговия дом обърнаха всичко наопаки. Прекопаха двора и мазето, а него самия разпитваха пристрасно, напълно уверени, че той най-добре подхожда за ролята на обвиняем в убийство. Нищо не можах да открият, нямаше никакви улики — не

можаха и да измислят такива, защото не успяха да докажат, че Макилвейн е знаел как Ричардсън се е канел да се пошегува с него.

Освен това никой не беше виждал Ричардсън около дома на нещастния старец. Само Макилвейн твърдеше, че е чул това, което беше чул, но думите му не бяха никакво доказателство. Той би могъл да премълчи това, но го каза. Полицията реши, че е безвреден чудак. И го пуснаха. А какво се бе случило с Ричардсън остана загадка и до днес.

— Често се случва хората да заминават и да не се връщат вече — казах аз.

— Случва се. Но Ричардсън нищо подобно не бе направил. Или може би е заминал така както си е бил, без да вземе нищичко със себе си. Всичките му вещи си бяха в къщи.

— А какво стана после с Макилвейн?

Харигън се усмихна.

— Продължи да си живее както преди. И никой не очакваше промяна. През целия си живот той мечтаеше да влезе в контакт с други светове и сега, когато успя, не смяташе да се отказва, макар че изчезването на Ричардсън го огорчи много. Отначало той повярва, че Гуру действително е унищожил нещастника и дори се опита да обясни това на другите, но през това време прахта под прозореца изчезна и всички само се посмяха със стареца. Той отново се зае със своя апарат и Гуру, а вечер пак ходеше у Бикси.

— Какво ново има на твоята звезда? — попита Леополд, когато Макилвейн влезе в кръчмичката.

— Те имат намерение да ме подмладят — отвърна Макилвейн, като се усмихна свенливо, но изглеждаше доволен.

— Тоест как? — кисело подпита Александър.

— Те казват, че могат да ме направят отново млад. Както те самите там, на звездата. Те не умират. Живеят дълго, после се подмладяват и започват всичко отначало. Така са устроени.

— И така, те имат намерение да се спуснат тук, да те вземат със себе си и там да те обработят? — попита Александър.

— Не, Гуру казва, че няма нужда да ме вземат. Може да стане с помощта на апарата. Той може да им служи и като дезинтегратор, и за

каквото си искат. И ще ме направят двадесет или тридесетгодишен, както поискам.

— И аз не бих имал нищо против да стана отново на двадесет години — призна Леополд.

— Ето какво, Мак — каза Александър — хайде опитай. После ще дойдеш и ще ни разкажеш, какво е излязло от това. Ако стане, ние всички ще опитаме.

— Но за всеки случай отначало остави завещание.

— Вече го направих. Току що.

Леополд с мъка сдържа смеха си.

— Не го приемай на сериозно. В края на краищата вече загубихме един. Жалко ще бъде да се лишим и от тебе.

Макилвейн беше трогнат.

— Нищо лошо няма да ми се случи, само ще стана по-млад — бързо зауверява той приятелите си. — Те ще направят всичко чрез апарата и утре аз ще бъда млад.

— Навярно ще ти присадят жлези от маймуна — засмя се Александър.

— Тези бръмбарчета на твоята звезда изглежда са компетентни по всички науки — каза Леополд.

— Те не са бръмбарчета — не без досада възрази Макилвейн. — Те са хора, може би не такива като нас, но все пак са хора.

В онази вечер Макилвейн си тръгна за в къщи пълен с надежди. Той бе направил всичко към каквото се бе стремил и сега бе готов да стане отново млад. Гуру много се изненада, като разбра, че земляните умират, когато биха могли да избегнат това нещо и сам предложи да подмлади Макилвейн.

Макилвейн се настани пред своя апарат и започна да върти всевъзможни ръчки, натискаше копчета до тогава, докато не установи връзка със своята тъмна звезда. Той почака, както му се стори доста дълго; накрая пред неговия умствен взор се появи Гуру.

— Готов ли си? — беззвучно попита той.

— Да, напълно готов — отговори Макилвейн тръпнещ от нетърпение.

— Не се вълнувай — каза Гуру. — Това ще ни отнеме само няколко часа.

— Не се вълнувам — отвърна Макилвейн.

И той наистина не се вълнуваше. Възторжено, като човек вярващ в чудесата, той чакаше това, което най-после щеше да стане най-великото събитие в неговия скучен живот.

— Изчезването на Макилвейн след изчезването на Ричардсън бе отлична тема за вестникарите — каза Харигън. — Едно беше лошо: когато узнахме за това в „Глобус“, вече не беше новина. Преди това за всичко ни съобщаваше Ричардсън, но ние се лишихме от него, а на Леополд и на Александър и през ум не им беше минало да ни позвънят и да кажат, че старецът кой знае защо не идва повече у Бикси. Най-после Леополд тръгнал да търси Макилвейн у тях, за да разбере, дали не се е разболял.

Млад мъж отворил вратата.

— Къде е Макилвейн — попитал Леополд.

— Аз съм — отговорил младежът.

— Трябва ми Тедиъс Макилвейн — обяснил Леополд.

— Това съм аз — бил отговорът.

— Трябва ми Тедиъс Макилвейн, който играеше с нас карти у Бикси — казал Леополд.

Младият мъж поклатил глава.

— Извинете, но на вас ви трябва някой друг.

— А вие какво правите тук? — попитал Леополд.

— Този дом ми е наследство от чичо ми — отвърнал младият Макилвейн.

И наистина така било. Леополд ми разказа всичко това и ме накара да отидем заедно с него при адвоката на Макилвейн. Там се изясни, че старецът е написал завещание и е приписал имуществото си на своя племенник и едноименник. Всички точки от завещанието бяха пределно ясни и сред условията бе категорично изразено разпореждането, че ако с него, Тедиъс стари, се случи нещо особено, и в случай че смъртта му остане недоказана, племенникът трябва незабавно да встъпи във владение на имуществото на своя чичо.

— Явно, вие сте се натъкнали на племенника — казах аз.

Харигън кимна.

— Разбира се. Точно както е било замислено. Било е предназначено за пресата и полицията. Разказът на племенника не събуди никакво подозрение. Всичко беше ясно и разбрано, освен две-три малки подробности. Макилвейн младши не ни каза откъде е дошъл, само между другото спомена Детройт. Аз позвъних там на един приятел, който работеше в един детройтски вестник и го помолих да разузнае на място за Тедиъс Макилвейн. Той издири неговите следи и оня се оказа не племенник, а чичо на Макилвейн, макар че описанието с точност подходеше и за племенника.

— Значи той е приличал на стареца?

— Да, много. Лесно е да си представи човек, че старият Макилвейн в младостта си е изглеждал така. Само че вие не вярвайте на тази глупост — подмладяването. Когато племенникът встъпи в наследствените си права, той пръв счупи апарата на чичо си. Можете ли за секунда да допуснете, че старият Макилвейн би направил подобно нещо?

Аз поклатих глава, но неволно помислих: а що ли, ако в този разказ има поне зърно истина и че старецът не само са го подмладили, а едновременно с това са го върнали и назад във времето? Тогава той нищо не би могъл да знае за апарата и за какво служи той — ето каква ирония на съдбата! Ирония не само със стареца, но и с обитателите на неговата звезда: нали те са се надявали и занапред да се съобщават със Земята, а не са очаквали, че апаратът, направен от Макилвейн, никак не прилича на техните машини.

— Племенникът счупи машината на парчета. Каза, че понятие няма за какво служи и какво да прави с нея.

— А телескопът?

— Не, телескопът не пипна. Каза, че се интересува малко от астрономия и ще се заеме с нея, ако намери време.

— Значи, семейно увлечение.

— Да. И още нещо: старецът винаги изглеждала срамежлив и свенлив. Такъв е и неговият племенник. Не зная откъде се е взел, но явно неговите роднини не са от тези, с които може да се гордее. Струва ми се, че се срамува от тях. Възможно е да в роден в планинските райони на Кентъки. Съвременните понятия, явно не са за него. Той е спрял някъде в началото на века.

Трябваше да се видя с него още неведнъж. Полицията, разбира се, го поизтормози, но не чак толкова много: той явно не беше замесен в нищо и скоро го оставиха на мира. А и старецът не търсиха дълго: от онази последна вечер у Бикси никой не го беше виждал и тъй като всички отдавна го считаха за откачен, решиха, че съвсем е изгубил паметта си и се е залутал някъде, откъдето не знае как да се върне. Адвокатът Бърневъл, който бе съставил завещанието, каза, че старецът явно е предвиждал тази възможност и затова изведнъж е побързал да приведе в ред документите си.

— С цялата си душа го ожалих.

— Кого?

— Племенника. Той ми се струваше такъв объркан... като човек, който се мъчи да си спомни нещо и не може. Забелязвах това всеки път, когато се опитвах да говоря с него; през цялото време имах чувството, че той отчаяно се стареа да свърже мислите си, но не може да намери връзката и думите. Стараеше се много, но нищо не излизаше.

— И какво стана с него?

— Все още живее тук. Струва ми се, че си е намерил някаква работа. Да, видях го едва вчера. Той навярно отиваше на работа и се спря пред кръчмичката на Бикси, притисна лице към витрината и се загледа. Приближих се, постоях до него. До масата седяха Леополд и Александър — двама самотни старци — и гледаха към улицата. А самотният млад мъж ги гледаше от улицата. На лицето му имаше нещо... вече неведнъж съм виждал това изражение... като че ли трябва непременно нещо да узнае... да си спомни, да направи или каже, но никак не може да съобрази какво се е случило с него.

— Или ще се случи — невесело се усмигнах аз.

— Както и да е — отвърна Харигън. — Налейте ми още. — Аз му налях и той го изпи. — Нещастник — промърмори той. — На него би му било много по-добре там, откъдето се е появил.

— Това би могло да се каже и за всеки от нас — казах аз. — Но никой никога не се връща. А Макилвейн, може би все пак няма къде да отиде.

— Така и вие бихте решили, ако видехте неговото лице, когато гледаше Леополд и Александър. Впрочем, може би на мен така ми се е сторило — уличната светлина е измамлива. Но аз никак не мога да

забравя неговото лице и все си мисля — по какво си приличат: старецът Макилвейн, който така отчаяно се стараеше да намери поне един човек, който да му повярва, и неговият племенник, който така отчаяно търси някого, който би го приел, или жадува да намери поне някакво кътче, където би се почувствувал у дома си.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
9/1975 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.